

MARGINALISEREDE PÅ ARBEJDSMARKEDET

19. januar 2023

Opsvinget har fået flere udsatte kontanthjælpsmodtagere i job

Markant flere kontanthjælpsmodtagere er kommet i beskæftigelse gennem de seneste år. I sommeren 2022 var antallet af kontanthjælpsmodtagere faldet til ca. 90.000, hvilket var færre end tiden op til finanskrisen. Udviklingen viser, at en vis mangel på arbejdskraft kan give jobåbninger til personer på kanten af arbejdsmarkedet.

ANALYSE

Udarbejdet af

Emilie Damm Klarskov
Analysechef

Jes Vilhelmsen
Senioranalytiker

Frederik Søborg
Stud.polit.

Kontakt

Analysechef

Emilie Damm Klarskov

📞 27 35 85 95

✉️ ead@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Hovedkonklusioner

- Antallet af kontanthjælpsmodtagere var i marts 2022 faldet til knap 88.000, når der korrigeres for sæsonmæssige udsving. Der var således færre kontanthjælpsmodtagere end i tiden op mod finanskrisen. I de efterfølgende måneder steg antallet af kontanthjælpsmodtagere til ca. 90.000 hen over sommeren. Denne stigning skyldes især nytilkomne ukrainske flygtninge.
- Blandt de jobparate kontanthjælpsmodtagere er ca. 8 pct. kommet i job hver måned gennem det seneste år. Det er markant flere end i perioden før corona i 2020, hvor ca. 6 pct. kom i job hver måned.
- Blandt kontanthjælpsmodtagere, som har andre problemer udover ledighed, er der også en større andel, som kommer i job. Mere end 1,5 pct. er kommet i job hver måned de seneste 12 måneder, hvilket svarer til at ca. 1.300 personer om måneden. Det er markant flere end i tiden før corona i 2020, hvor omkring én pct. kom i job hver måned.
- Dette er en rigtig positiv udvikling, som viser, at en vis mangel på arbejdskraft er sundt for økonomien, fordi det er med til at give flere jobåbninger til personer på kanten af arbejdsmarkedet.

Antallet af kontanthjælpsmodtagere er faldet kraftigt de seneste år

I marts 2022 var antallet af kontanthjælpsmodtagere faldet til knap 88.000, når der korrigeres for sæsonmæssige udsving. Det er et fald på ca. 60.000 siden 2016, hvor antallet af kontanthjælpsmodtagere toppede. Der var således færre kontanthjælpsmodtagere sammenlignet med perioden op til finanskrisen. Fra marts 2022 og frem mod sommeren steg antallet af kontanthjælpsmodtagere dog til knap 92.000 som følge af nytilkomne ukrainske flygtninge. De seneste måneder indikerer et fald i antallet af kontanthjælpsmodtagere, men skal dog tolkes varsomt pga. eventuelle efterreguleringer.

I analysen omfatter kontanthjælpsmodtagere personer på kontanthjælp, uddannelseshjælp og selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse. Udtrækkene er nærmere beskrevet i Boks 2 nederst.

Boks 1: Fakta om kontanthjælpsmodtagere

Kontanthjælp er en offentlig ydelse til personer, der har været ude for en social begivenhed, og som ikke har andet forsørgelsesgrundlag. Kontanthjælpsmodtagere inddeles i **jobparate** og **aktivitetsparate**.

- **Jobparate** kontanthjælpsmodtagere er de personer, hvis primære problem er, at de ikke har et arbejde. De betragtes derfor typisk som arbejdsløse og indgår i ledighedsstatistikken.
- **Aktivitetsparate** kontanthjælpsmodtagere er dem, som har andre problemer end ledighed. Det kan f.eks. være af social eller helbredsmæssig karakter. Denne gruppe indgår ikke i ledighedsstatistikken.

Har man boet i Danmark kortere tid end ni år, kan man have ret til **selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse** (tidligere hed det integrationsydelse).

Unge

Er man under 30 år kan man ikke få kontanthjælp, men enten **kontanthjælp på ungesats** eller **uddannelseshjælp**.

- **Kontanthjælp på ungesats** gives til personer under 30 år, der har en erhvervskompetencegivende uddannelse, men ikke har andet forsørgelsesgrundlag. Vurderer kommunen, at man er aktivitetsparat, kan man få et aktivitetstillæg.
- **Uddannelseshjælp** gives til personer under 30 år, der hverken har en erhvervskompetencegivende uddannelse eller andet forsørgelsesgrundlag. Der skelnes mellem **åbenlyst uddannelsesparate**, **uddannelsesparate** og **aktivitetsparate**:
  - **Åbenlyst uddannelsesparate** er personer under 30 år, hvor kommunen tror på, at man inden for kort tid kan begynde på en uddannelse. Åbenlyst uddannelsesparate indgår i ledighedsstatistikken.
  - **Uddannelsesparate** er personer under 30 år, hvor kommunen tror på, at man inden for 12 måneder kan begynde på en uddannelse og forsørge sig

- For **aktivitetsparate** vil indsatsen også være målrettet uddannelse.

Hvis vi alene ser på tiden efter maj 2020, er antallet af kontanthjælpsmodtagere samlet set faldet med knap 27.000 fuldtidspersoner frem til oktober 2022. Og siden toppunktet i 2016 er antallet af kontanthjælpsmodtagere faldet med godt 62.000.

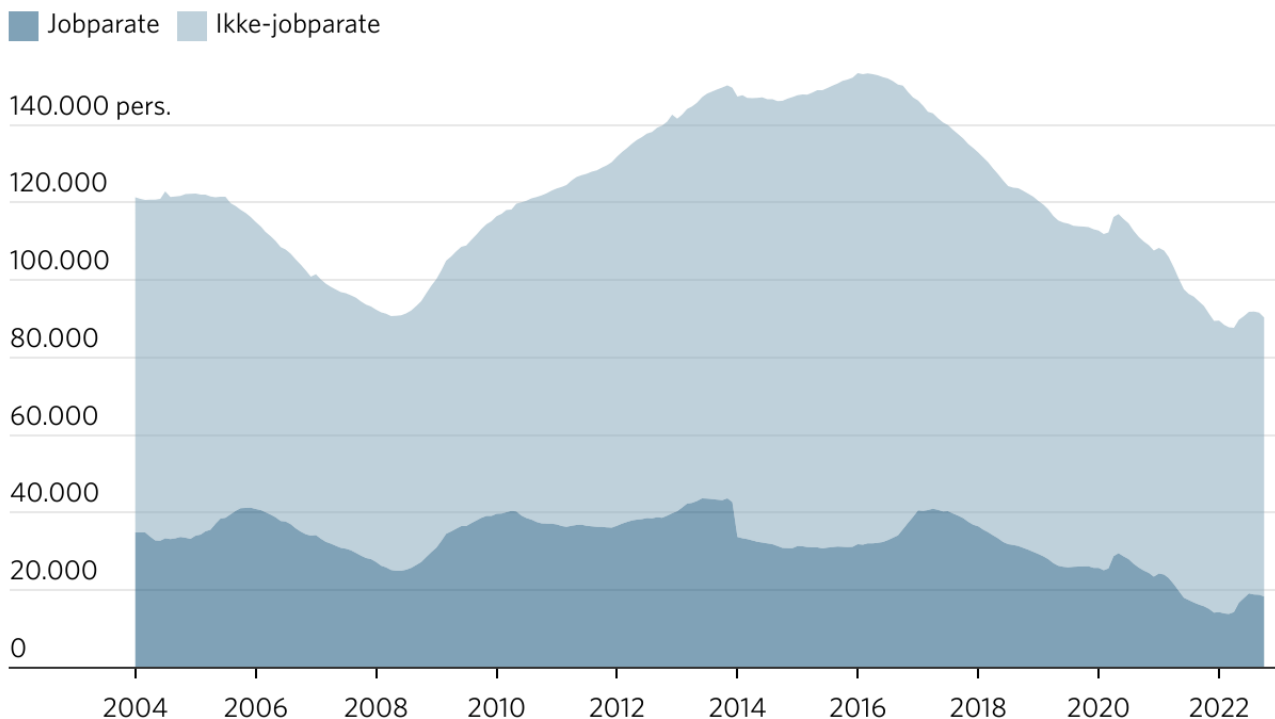
Udviklingen siden maj 2020 dækker over et fald på omkring 11.000 fuldtidspersoner blandt de kontanthjælpsmodtagere, der er tættest på arbejdsmarkedet. Det vil sige de jobparate og åbenlyst uddannelsesparate kontanthjælpsmodtagere, hvis største problem er, at de ikke har et arbejde, og som derfor indregnes i den registrerede ledighed.¹ Som det fremgår af Figur 1, er denne udvikling dog påvirket af tilgangen af ukrainske flygtninge gennem første halvår af 2022.

Der ses dog også et fald i antallet af kontanthjælpsmodtagere, som har problemer ved siden af ledighed, og som ikke tælles med i den registrerede ledighed, og som står uden for arbejdsmarkedet. Det vil sige de kontanthjælpsmodtagere, som ikke er blevet erklæret jobparate eller åbenlyst uddannelsesparate. Den gruppe af kontanthjælpsmodtagere er faldet med ca. 15.000 fuldtidspersoner siden maj 2020.

FIGUR 1

Opsvinget på arbejdsmarkedet har nedbragt antallet af kontanthjælpsmodtagere til niveauet før finanskrisen

Figuren viser udviklingen i antallet af kontanthjælpsmodtagere fordelt på visitationskategori, januar 2004 - juli 2022.

Anm.: Jobparate omfatter også åbenlyst uddannelsesparate. Ikke jobparate omfatter de øvrige visitationskategorier, herunder uoplyste. Data er korrigeret for sæsonudsving. Seneste måned er oktober 2022, og der kan komme justeringer. Fuldtidspersoner.

Grafik: • Kilde: Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR), Jobindsats.dk.

Flere kontanthjælpsmodtagere kommer i arbejde

Tal på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM-register viser, at markant flere kontanthjælpsmodtagere kommer i arbejde. Det fremgår af Figur 2 og Figur 3, som viser andelen af kontanthjælpsmodtagere i en given måned, som er kommet i arbejde måneden efter.

Figur 2 viser andelen af jobparate og åbenlyst uddannelsesparate kontanthjælpsmodtagere (og som er bruttoledige), som kommer i job måneden efter.² Figur 3 viser andelen, som kommer i job blandt de

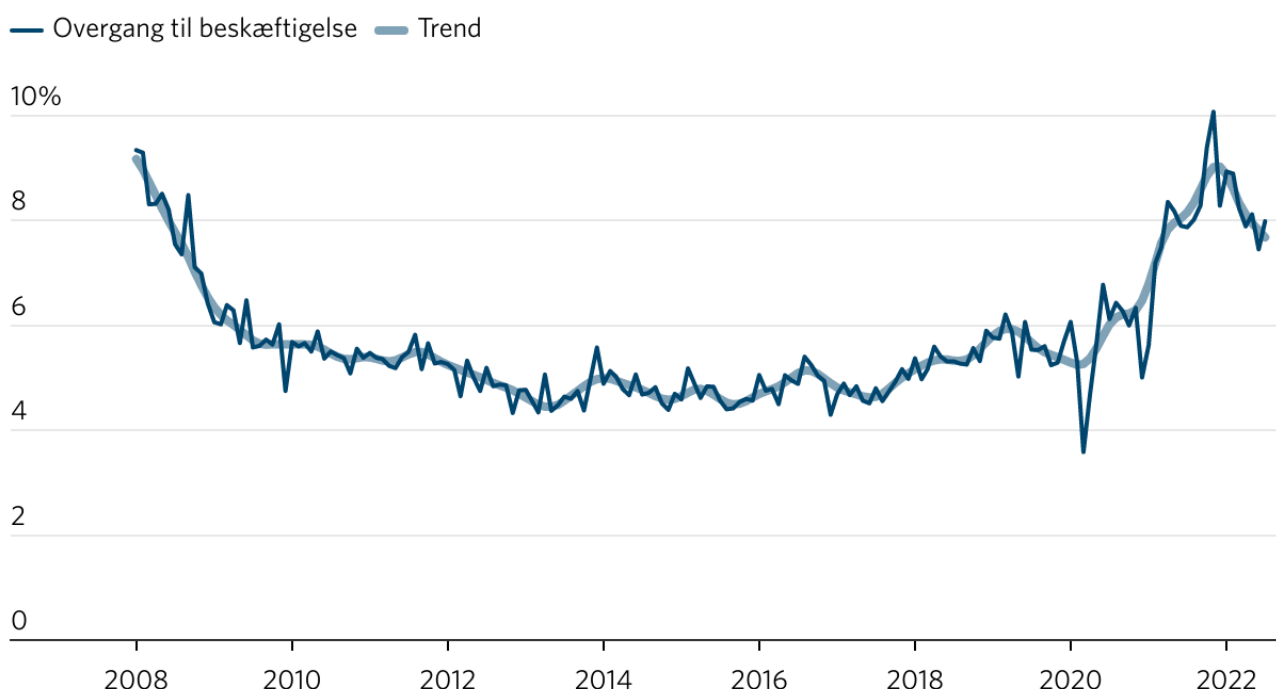
kontanthjælpsmodtagere, som har problemer udover ledighed.

Som det fremgår af Figur 2, er andelen af kontanthjælpsmodtagere, som kommer i arbejde, steget markant for de jobparate og åbenlyst uddannelsesparate kontanthjælpsmodtagere. Her er omkring otte pct. kommet i job hver måned gennem det seneste år. Det er markant flere end i perioden før coronakrisen i foråret 2020, hvor omkring fem-seks pct. kom i job om måneden.

FIGUR 2

Markant stigning i antallet af jobparate kontanthjælpsmodtagere, der er kommet i arbejde

Figuren viser andelen af kontanthjælpsmodtagere i ledighedsstatistikken, som er i job måneden efter. Januar 2008-juli 2022.

Anm.: Seneste observation er for juli 2022, som måler hvor stor en andel af kontanthjælpsmodtagerne i juli, som var i arbejde i august. I forhold til figur 1 indgår jobparate og åbenlyst uddannelsesparate, som midlertidigt er fritaget for rådighed ikke. Data er sæsonkorregeret.

Grafik: • Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM-register.

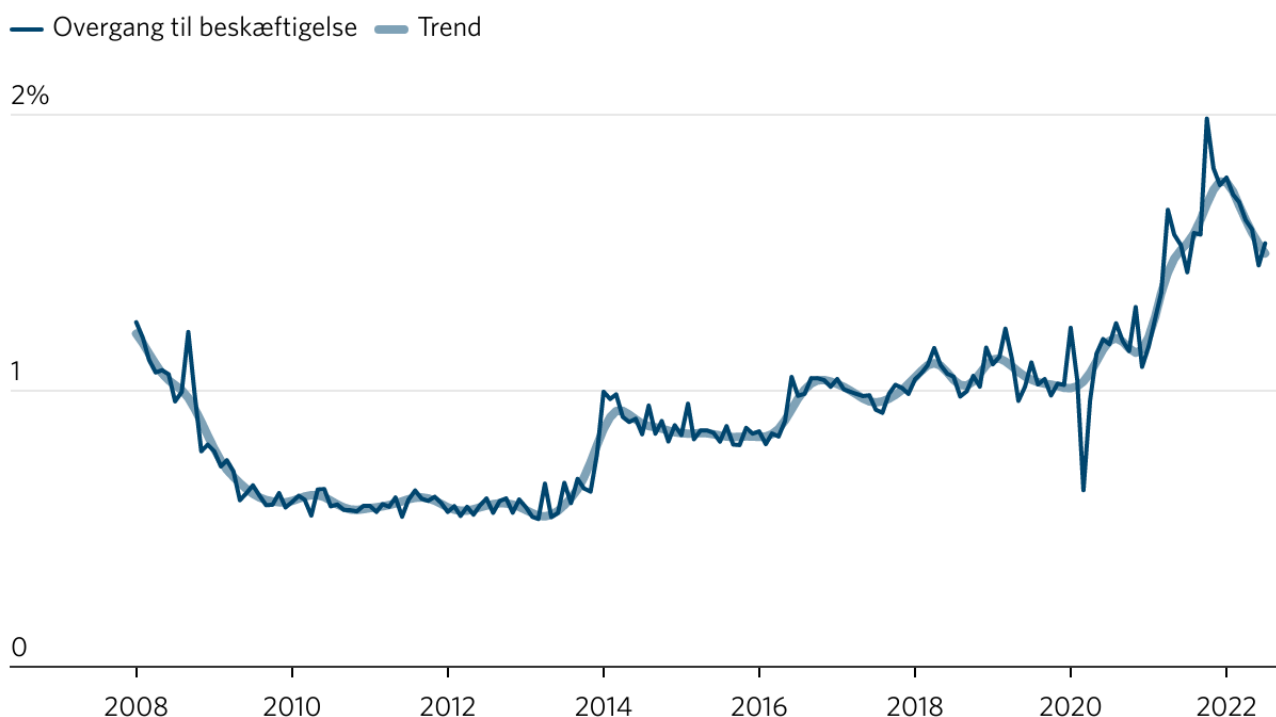
Der er dog også flere kontanthjælpsmodtagere uden for arbejdsmarkedsmarkedet, som typisk har problemer ved siden af ledighed – og som ikke er medregnet i bruttoledigheden – som er kommet i arbejde. Andelen af kontanthjælpsmodtagere med problemer ved siden af ledighed, som kommer i arbejde, er i sagens natur lavere end for de jobparate/åbenlyst uddannelsesparate

kontanthjælpsmodtagere i Figur 2, men andelen, som kommer i arbejde, er vokset pænt efter coronanedlukningen i foråret 2020. Det seneste år er omkring 1,5 pct. kommet i job hver måned, hvilket svarer til ca. 1.300 personer. Det er højere end perioden før corona i foråret 2020, hvor andelen, som kom i beskæftigelse, lå omkring 1 pct. Det fremgår af Figur 3.

FIGUR 3

Det seneste år er mindst 1,5 pct. af de mest udsatte kontanthjælpsmodtagere kommet i job hver måned

Figuren viser andelen af kontanthjælpsmodtagere uden for ledighedsstatistikken, som er i job måneden efter.

Anm.: Seneste observation er for juli 2022, som måler hvor stor en andel af ikke-ledige kontanthjælpsmodtagerne i juli, som var i arbejde i august. Data er sæsonkorrigeret.

Grafik: • Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM-register.

Det skal bemærkes, at springet i afgangsraten til beskæftigelse i 2014 skyldes kontanthjælpsreformen i 2013, som trådte i kraft i 2014. Dengang ændrede man i inddelingen af de unge kontanthjælpsmodtagere under 30 år. Før reformen blev kontanthjælpsmodtagerne vurderet efter, om de kunne varetage et arbejde eller ej. Med reformen blev de unge kontanthjælpsmodtagere under 30 år, hvis de ikke havde gennemført en kompetencegivende uddannelse, nu i stedet vurderet efter, om de var åbenlyst uddannelsesparate eller ej.

Det betød konkret, at en række unge, som var arbejdsmarkedssparate, men som ikke var åbenlyst uddannelsesparate, røg ud af ledighedsstatistikken og i stedet blev placeret i samme gruppe som kontanthjælpsmodtagere, som havde problemer ved siden af ledighed, og som var vurderet til ikke at være jobparate. Gruppen af kontanthjælpsmodtagere uden for arbejdsmarkedet kom dermed til at indeholde en gruppe af relativt stærke unge kontanthjælpsmodtagere uden uddannelse, som godt nok ikke var åbenlyst uddannelsesparate, men som havde bedre chancer for at komme i arbejde end resten af gruppen. Derfor ser man et spring i afgangene fra kontanthjælp til beskæftigelse omkring 2014, fordi der var en række relativt stærke unge kontanthjælpsmodtagere, som kom i arbejde.

I 2016 var der også lignende forskydninger som følge af en ændret kategorisering af flygtninge og indvandrere i forhold til jobparathed.

En vis mangel på arbejdskraft er sundt for økonomien

Gennem de seneste år har der været rift om arbejdskraften, og mange virksomheder har meldt om mangel på arbejdskraft. Presset på arbejdsmarkedet har dog også været med til at åbne døre for personer på kanten af arbejdsmarkedet. Når der er godt gang i arbejdsmarkedet, vil arbejdsgiverne nemlig være mere tilbøjelige til at kigge lidt længere ned i bunken af jobansøgninger og f.eks. give kontanthjælpsmodtagere chancen.

En vis mangel på arbejdskraft er dermed sundt for økonomien og socialpolitisk positivt, fordi det skaber flere jobåbninger til de mennesker, der befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet. Det gælder for langtidsledige, ikke-vestlige indvandrere og for kontanthjælpsmodtagere – også for dem, som har problemer ved siden af ledighed. Det er centralt, at vi ikke sætter disse forbedringer over styr her, hvor vi kigger ind i en vending i beskæftigelsen.

Boks 2: Sådan har vi gjort

Tallene baserer sig på Beskæftigelsesministeriets DREAM-register fra september 2022. I analysen har vi kun anvendt data for kontanthjælpsmodtagere frem til juli 2022. Som følge af efterregistreringer kan antallet af kontanthjælpsmodtagere og antallet af beskæftigede i de seneste måneder blive justeret, når nyere versioner af DREAM-registeret er tilgængelige.

Kontanthjælpsmodtagere omfatter personer på kontanthjælp, uddannelseshjælp og selvforsørgelses- og hjemrejseydelse.

Kontanthjælpsmodtagere er defineret som personer, der modtager kontanthjælp mv. i anden hele uge i måneden.

”Ledighedsstatistikken” dækker over personer, som indgår i Danmarks Statistiks ledighedsstatistik.

Vi har defineret kontanthjælpsmodtagere, som kommer i beskæftigelse, ud fra følgende krav:

Man skal modtage kontanthjælp mv. i anden hele uge i indeværende måned. Man skal ikke modtage nogen ydelse de tre første hele uger måneden efter. Man skal have en beskæftigelsesmarkering måneden efter defineret ud fra branchekoden i DREAM.

Analysen er en deskriptiv analyse. Der er derudover ikke korrigeret for ændret sammensætning af grupperne over tid. F.eks. skete der med kontanthjælpsreformen i 2014 forskydninger i, hvilke grupper af kontanthjælpsmodtagere som indgik i den registrerede ledighed. Tilsvarende skete der i 2016 også en ændret kategorisering af flygtninge og indvandrere i forhold til jobparathed. Før 2016 indgår kontanthjælp til førtidspensionister også i DREAM, som er kilden til afgang fra kontanthjælp til beskæftigelse. Dette er eksempler på nogle af de forhold, som påvirker afgang fra kontanthjælp til beskæftigelse i de respektive grupper.

-
- 1 Kontanthjælpsmodtagere, som er visiteret som enten jobparate eller åbenlyst uddannelsesparate, og som midlertidigt er fritaget for rådighed, indgår dog ikke i den registrerede ledighed.**
  - 2 Bruttoledige kontanthjælpsmodtagere omfatter derfor de personer, som er visiteret som enten jobparate eller åbenlyst uddannelsesparate, og som ikke er midlertidigt fritaget for rådighed.**